

ський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2023. № 3. 192с.

3. Липитчук О. В. Тенденції розвитку волонтерського руху в Україні // *Scientific Collection «InterConf»*, (118), 180–188. Retrieved from <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1030>.

4. Міхеєва О. В. Актуальність волонтерської діяльності у період війни // Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2022. № 3. 91 с. <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38260/Mikheieva.pdf?sequence=1>

5. Попова С.М. Волонтерська діяльність в умовах війни на території України // Проблеми сучасної поліцейстики: тези доп. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 квіт. 2022 р.). С. 114-118 [https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/12239/Volonterska%20diialnist\\_Popova\\_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/12239/Volonterska%20diialnist_Popova_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

*Мачуська І. Б.,*  
доктор юридичних наук, доцент,  
професорка кафедри приватного права,  
Київський національний економічний університет  
імені Вадима Гетьмана  
*Мачуський В. В.,*  
кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри іноземних мов,  
Київський національний економічний університет  
імені Вадима Гетьмана

## **АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ЗА ДОПОМОГОЮ МЕДІАЦІЇ**

Постійне ускладнення суспільних відносин неминує призводити до виникнення великої кількості нових форм спірних та конфліктних правовідносин.

Відповідно до ч. 4 ст. 55 Конституції України, кожна особа має право захищати свої права та свободи від порушень та протиправних посягань будь-якими законними засобами.

Перехід України до ринкових відносин, євроінтеграційні прагнення України відкривають можливості для використання недержавних форм вирішення конфліктів, які істотно розвантажують державну судову систему та є альтернативою державному правосуддю [1, с. 28].

Таким чином, обраний Україною курс європейської інтеграції, спонукає до запровадження інституту медіації, що має стати органічним доповненням судової системи, сприяти удосконаленню суспільних відносин, підвищенню довіри суспільства до інституту права, інструментом у розвитку культури мирного вирішення спорів.

Поняття «медіація» походить від латинського слова «mediare» - «посередництво» [2, с. 33].

У сучасній Україні конфлікти та спори у сфері земельних відносин стають невід'ємною складовою суспільного життя. Питання, пов'язані з земельними ділянками, настільки різноманітні та складні, що без належного вирішення вони можуть стати джерелом конфліктів, які тягнуть за собою економічні збитки, соціальну напругу та екологічні проблеми [1, с. 14].

Впровадження у практику вирішення земельних спорів альтернативних способів їх вирішення є дуже актуальним і перспективним. Використання альтернативних способів вирішення спорів вже давно є сталою практикою багатьох зарубіжних країн. Медіацію як правовий інститут було визнано на міжнародному рівні. Спочатку як соціальний, а тепер і правовий інститут, що регулюється рядом нормативних актів, а саме: Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах від 21 травня 2008 р., Конвенція ООН про міжнародні угоди про врегулювання спорів за результатами медіації (Сінгапурська конвенція) від 7 серпня 2019 року.

Правове регулювання вирішення земельних спорів за допомогою медіації здійснюється відповідно до Закону України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 р. та Глави 25 ст. 158.1 Земельного Кодексу України.

Особливо важливу роль інститут медіації відіграє у контексті вирішення земельних спорів, що пов'язані із реалізацією права власності на землю, права землекористування, орендою землі, дотримання правил добросусідства, встановлення земельних сервітутів, розмежування територій сіл, селищ, міст, районів та областей, а також спори щодо розмежування меж районів у містах, які виникають: між громадянами, юридичними особами, територіальними громадами, адміністративно-територіальними одиницями, між громадянами та юридичними особами, спори за участю державних та інших органів, які наділені повноваженнями щодо вирішення земельних спорів.

Виникнення конфліктних ситуацій у сфері земельних відносин, потребують досудового розв'язання земельних спорів, дієвим заходом у вирішення яких є застосування медіації.

Доцільно погодитись із думкою Д. В. Федчишина у тому, що вирішення земельних спорів шляхом запровадження інституту медіації дає змогу сторонам знайти компромісне рішення, яке враховує інтереси всіх учасників земельних відносин, уникаючи тим самим ескалації конфлікту [3, с. 201].

Вирішення земельних спорів за допомогою медіації, на нашу думку, є ефективним методом у досягненні консенсусу у випадку спорів щодо дотримання добросусідства, що пов'язана із забезпеченням такого використання землі, при якому власникам сусідніх земельних ділянок і землекористувачам заподіюється найменша кількість незручностей. Не менш ефективним, видається вирішення земельних спорів за допомогою медіації, що торкаються питань, пов'язаних із правом власності на землю, правом землекористування, орендними відносинами.

Особливого значення, застосування інституту медіації у сфері земельних відносин набуває у контексті вирішення земельних спорів, що стосуються охорони земель та порушення екологічних норм. Так, з метою розв'язання земельного конфлікту, доцільним видається застосування фасилітації, що може стати ефективним способом вирішення земельних спорів, особливо у таких ситуаціях, коли земельний спір супроводжується напруженими відносинами між сторонами.

Також, з метою вдосконалення правового регулювання медіації у сфері земельних відносин, видається доцільним доповнити положення Глави 25 ЗКУ, поняттям «медіація у сфері земельних відносин» як альтернативний метод вирішення земельних спорів, що являє собою конфіденційний і структурований процес, що базується на принципах добровільності, нейтральності, незалежності, неупередженості, який шляхом переговорів за допомогою посередників досягають мирного врегулювання земельного спору.

Враховуючи вище наведене, доцільно зробити наступні висновки:

1. На сьогоднішній день, інститут медіації є одним з дієвих альтернативних засобів вирішення земельних спорів і конфліктів у сфері земельних відносин (право власності на землю, право землекористування, дотримання правил добросусідства, оренда землі, встановлення земельних сервітутів).

2. Вирішення земельних спорів за допомогою медіації, є ефективним методом у досягненні консенсусу у випадку спорів щодо дотримання добросусідства, що пов'язана із забезпеченням такого використання землі, при якому власникам сусідніх земельних ділянок і землекористувачам заподіюється найменша кількість

незручностей, на відміну від вирішення земельних спорів органом місцевого самоврядування (земельною комісією).

3. Особливого значення, застосування інституту медіації та фасилітації у сфері земельних відносин набуває у контексті вирішення земельних спорів, що стосуються охорони земель та порушення екологічних норм таких категорії земель як землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики та оборони та іншого призначення, а також інших категорії земель, що постраждали від забруднення.

4. Видається доцільним доповнити положення Глави 25 ЗКУ, поняттям «медіація у сфері земельних відносин» як альтернативний метод вирішення земельних спорів, що являє собою конфіденційний і структурований процес, що базується на принципах добровільності, нейтральності, незалежності, неупередженості, який шляхом переговорів за допомогою посередників досягають мирного врегулювання земельного спору.

### *Список використаних джерел*

1. Валянська Т. П. Альтернативне вирішення конфліктів у сфері земельних відносин: правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Одеса, 2024. 199 с.

2. Словник української мови: в 11 т. / редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін.; АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Наукова думка. 1970-1980. Т. 4. 664 с.

3. Федчишин Д.В. Земельно-правові аспекти застосування медіації в Україні. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Серія ПРАВО. Випуск 85: частина 2. С. 201-205.

*Марченко В. Б.,*  
к.ю.н., доцент, професор кафедри приватного права  
Київський національний економічний університет  
імені Вадима Гетьмана

## **ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ ПОВНОГО РІШЕННЯ СУДУ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ**

Складання повного рішення суду 1-ї інстанції у справах середнього і вище рівнів складності досить часто відбувається після проголошення (підписання) скороченого (вступної та резолютивної частин) рішення. Автору не вдалось знайти офіційної статис-